



REGERINGSKANSLIET

PRESSMEDDELANDE

21 januari 2010

Socialdepartementet

Lagrådsremiss: Värdigt liv i äldreomsorgen med mera.

- Regeringen har idag beslutat om en lagrådsremiss - Värdigt liv i äldreomsorgen. En nationell värdegrund inom äldreomsorgen föreslås och lokala värdighetsgarantier ska uppmuntras. De äldre får mer att säga till om. Det här innebär viktiga steg i regeringens pågående omställning av äldrepolitiken. Från en systempolitik där politiker har styrt över huvudet på de äldre till en politik som sätter den enskilde äldre personen i centrum. Sverige är nu på väg mot en både värdigare och tryggare äldreomsorg, säger äldre- och folkhälsominister Maria Larsson med anledning av att regeringen har fattat beslut om lagrådsremissen Ett värdigt liv i äldreomsorgen, med mera.

Lagändringar

Tre lagändringar föreslås: En bestämmelse i socialtjänstlagen (SoL) om en nationell värdegrund för äldreomsorgen. Vidare en bestämmelse i SoL om att den äldre personen, så långt möjligt, ska kunna välja när och hur stöd och hjälp i boendet och annan lättåtkomlig service ska ges. Slutligen en lagändring som ger kommunerna befogenhet att lämna kompensation till en enskild person. Lagändringen stärker framför allt möjligheten att upprätta lokala värdighetsgarantier. Regeringen har avsatt 90 miljoner kronor för 2010 och därefter årligen 80 miljoner kronor bland annat för att implementera värdegrunden i äldreomsorgen.

Nationell värdegrund

Syftet med att formulera en värdegrund inom en organisation är att tydliggöra de etiska värden och normer som ska vara grunden för arbetet och styra hur en verksamhet bedrivs. Den ska överensstämma med gällande regler inom området och bidra till en ökad tydlighet för ledningen, de anställda, kunderna eller samhällets medborgare med flera. Det är vanligt att enskilda företag, organisationer och institutioner formulerar en egen värdegrund som kan bestå av etiska regler och riktlinjer för exempelvis jämställdhet, mångfald och miljöarbete. Exempelvis har skolan, polisen och försvaret utvecklat olika värdegrunder som alla anställda ska arbeta efter och förhålla sig till.

För att den nya bestämmelsen om värdegrund ska få genomslag inom äldreomsorgen avser regeringen ge Socialstyrelsen i uppdrag att stödja utvecklingen av en högskoleutbildning i värdegrundsarbete för arbetsledare inom kommunal och enskild äldreomsorg och för kommunala biståndshandläggare. I Socialstyrelsens uppdrag bör ingå att utbetala ett särskilt utvecklingsstöd till de lärosäten som myndigheten bedömer lämpliga. Ett utbildningsbidrag till kommuner och andra utförare som genomför en kunskaps- och kompetensutveckling i värdegrunden bör också införas.

Socialstyrelsen bör ges i uppdrag att i samråd med Sveriges Kommuner och Landsting ta fram ett handlednings- och informationsmaterial för att berörda personer ska få kännedom och kunskaper om värdegrunden.

Lokala värdighetsgarantier

Lokala värdighetsgarantier ska uppmuntras i äldreomsorgen och bör kunna tillämpas av såväl kommunen som enskild verksamhet. Enligt regeringens bedömning bör en lokal värdighetsgaranti innehålla ett förtydligande och en konkretisering av hur kommunen arbetar med lagreglerade, nationella krav och hur man arbetar med Socialstyrelsens föreskrifter exempelvis:

- den nationella värdegrundens tillämpning,
- den enskildes möjligheter att göra egna val inom ramen för de insatser som beviljats henne eller honom,
- upprättandet av individuell plan, samt
- samordnare för insatser.

Garantin kan även innehålla information om hur kommunen använder det nationella instrumentet för behovsbedömning, personalens kompetens, hanteringen av synpunkter och klagomål, tid från ansökan om insats till beslut och genomförande samt möjligheter till promenader. Regeringen ser positivt på att lokala värdighetsgarantier utformas inom äldreomsorgen vilka bör kunna tillämpas av såväl kommunen som enskild verksamhet.

Nationell handlingsplan för säkerhetsfrämjande arbete

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap får i uppdrag att i samverkan med Socialstyrelsen, Statens folkhälsoinstitut, Rikspolisstyrelsen, Boverket och andra berörda myndigheter samt andra aktörer utifrån respektive ansvarsområde ta fram en nationell handlings- och åtgärdsplan för säkerhetsfrämjande arbete för äldre personer.

Nationell chefsutbildning

Socialstyrelsen ges i uppdrag att i samråd med Sveriges Kommuner och Landsting utveckla en nationell chefsutbildning för chefer inom äldreomsorgen. Regeringen avsätter 5 miljoner kronor per år för detta ändamål.

Kunskaper om specialiserade uppgifter inom äldreomsorgen

Regeringen lämnar ett uppdrag till Socialstyrelsen om att precisera vilka kunskaper som behövs för grundläggande arbete med äldreomsorg och vilka kunskaper som behövs för specialiserade uppgifter inom äldreomsorgen.

Underlätta förbättrad biståndshandläggning

Socialstyrelsen kommer att ges i uppdrag att utveckla ett nationellt instrument som underlag för behovsbedömning. Förslaget syftar bl.a. till att förbättra biståndshandläggningen och skapa förutsättningar för mer likvärdiga bedömningar över landet.

Vägledning för psykiatriskt stöd

Socialstyrelsen ges i uppdrag att ta fram underlag till en vägledning för att utveckla det psykiatriska stödet till äldre personer med psykisk ohälsa, sjukdom eller funktionsnedsättning, bl.a. när det gäller utveckling av samverkan mellan huvudmännen med särskild satsning på primärvården och kompetenshöjning.

Överföra ansvaret för hemsjukvården till kommunerna

Regeringen bör tillsätta en nationell samordnare med uppgift att stödja landsting och kommuner med att fortsätta processen med att överföra ansvaret för hemsjukvården från landstinget till kommunerna. Samordnaren bör kartlägga vilka hinder som finns för ett övertagande, föreslå hur ett övertagande kan gå till och samverka med landsting och kommuner i denna process.

Utreda möjlighet för kommuner att anställa läkare

Regeringen ger den nationella samordnaren i uppdrag att utreda frågan om kommunerna ska ges befogenhet att kunna anställa läkare.

Kunskapsutveckling om de mest sjuka äldre

Socialstyrelsen och SBU bör starta en verksamhet som fortlöpande ska stödja hälso- och sjukvården och äldreomsorgen genom att systematiskt identifiera kunskapsluckor, stimulera till ny kunskap och aktivt föra ut kunskap om ett värdigt omhändertagande och en god vård och omsorg av de mest sjuka äldre.

Ökad geriatrisk kompetens

Socialstyrelsen ges i uppdrag att efter samråd med Sveriges Kommuner och landsting lämna förslag på hur ökad geriatrisk och gerontologisk kompetens inom hälso- och sjukvård och äldreomsorgen kan uppnås i olika verksamheter för äldre.

Värdegrundsmärkning

För att tydliggöra verksamhetens kvalitet för äldre personer och andra intresserade bör ett frivilligt system för värdegrundsmärkning av äldreomsorg i såväl kommunalt som enskilt bedriven äldreomsorg införas. Ett system för värdegrundsmärkning kan stimulera utförarnas förändrings- och förbättringsarbete och även förbättra den enskildes valmöjligheter i vardagens vård och omsorg.

50 miljoner för att utveckling av en god äldreomsorg

En överenskommelse om ett program för en god äldreomsorg har träffats mellan staten och Sveriges Kommuner och Landsting med syftet att stimulera olika former av utvecklingsarbete när det gäller insatser till äldre. För detta ändamål avsätter regeringen 50 miljoner kronor 2010. De 10 miljoner kronor som hittills bidragit till

finansiering av forsknings- och utvecklingsverksamhet på äldreområdet kommer framöver att tillföras detta program.

Resultatbaserade statsbidrag

I budgetpropositionen för 2010 (prop. 2009/10:1) föreslår regeringen att nuvarande statsbidrag till kommuner och landsting för att utveckla insatserna inom vård och omsorg om äldre personer successivt bör göras om till ett mer prestations- och resultatbaserat statsbidrag. Principen bör vara att landsting och kommuner successivt får del av bidraget endast om och i direkt proportion till uppnådda resultat.

Vägledning för aktivt och hälsosamt åldrande

Statens folkhälsoinstitut (FHI) bör tillsammans med Socialstyrelsen få i uppdrag att utarbeta en vägledning till huvudmännen för att främja ett aktivt och hälsosamt åldrande. Vägledningen kommer att syfta till att ge huvudmännen kunskap och inspiration om hur de tillsammans med ideella sektorn kan bidra till att äldre personer ska kunna känna välbefinnande, gemenskap och ha ett aktivt och hälsosamt åldrande. Vägledningen bör baseras på befintlig kunskap och nationella såväl som internationella erfarenheter. Inom ramen för uppdraget bör FHI även starta och administrera försöksverksamheter med hälsocoacher riktad främst till gruppen yngre pensionärer.

Investeringsstöd till trygghetsbostäder med mera

Regeringen har infört en möjlighet att under åren 2009-2012 lämna investeringsstöd till nybyggnad av och ombyggnad till trygghetsbostäder för äldre och kommer att följa utvecklingen av investeringsstödet till trygghetsbostäder. Regeringen avser även lämna ett uppdrag till Socialstyrelsen att i samverkan med Boverket och Arbetsmiljöverket tydliggöra hur särskilda bostäder för äldre kan utformas med avseende på att kunna fungera väl för de boendes egna aktiviteter, för användning av moderna hjälpmedel samt i fråga om arbetsmiljö för anställda som arbetar med moderna metoder.

Teknik för äldre

Regeringen avser även under perioden 2010-2012 stödja teknikutveckling för äldre. I budgetpropositionen för 2010 har 22 miljoner kronor för att samordna satsningen Teknik för äldre.

Forskning för äldre

Regeringen avser att noga följa behoven av stöd till forskning om äldre och åldrande.

Webbaserad kunskapsportal på äldreområdet

En teknisk plattform - webbportal - för ny kunskap, olika kurser och utbildningar med mera. inom äldreområdet bör utvecklas genom ett redan givet uppdrag till Socialstyrelsen.

KONTAKT

Niclas Thorselius
Pressekreterare hos Maria Larsson
08-405 50 65
070-509 50 65
e-post till Niclas Thorselius

Henrik Kjellberg
Politiskt sakkunnig
08-405 10 00
e-post till Henrik Kjellberg

Regeringskansliet
103 33 Stockholm
Växel 08-405 10 00